

	<p>Object: Van már autó van már lakás szőnyeggel jöhet Békésszentandrás kártyanaptár 1972</p> <p>Museum: Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum Korona tér 1. 1036 Budapest +36 1 375-62-49</p> <p>Collection: Kereskedelem-történeti dokumentációs gyűjtemény (KD), Aprónyomatványok_Kártyanaptárak (KD)</p> <p>Inventory number: KD_SZK_76.39</p>
--	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Description

Van már autó van már lakás szőnyeggel jöhet Békésszentandrás kártyanaptár 1972
Magyarországon a kézi szőnyegszövés évszázados hagyományokra tekint vissza. Az egyik legrégebbi műhely Békésszentandrason található, melynek termékei a világ minden részén ismertek és elismertek. Több mint fél évszázada szőnek és csomóznak itt, többségében iparművész által tervezett gyapjúszőnyeget, de tradicionális minták alapján is készülnek szőnyegek. Békésszentandrás szőnyeg díszíti a magyar Parlamentet, a washingtoni Fehér Házat, a Windsori Kastélyt és számos nagykövetséget is.

A nap sztorija – 100 éves a békésszentandrás szőnyegkészítés

40 szövíőszéken kezdtek (forrás: behir.hu)

2018. szeptember 23. 14:30 | Diós Zsolt

Tudják, hogy mi a közös a washingtoni Fehér Házban, a francia Loire-menti kastélyokban, a windsori kastélyban és a magyar parlamentben? Az, hogy mindegyikben található békésszentandrás, kézzel készített szőnyeg. Békés megye legnyugatibb településén pontosan 100 esztendeje foglalkoznak szőnyegszövésel. A centenárium alapos ok arra, hogy a behir.hu időutazó rovata utánaeredjen ennek a fantasztikus történetnek. Régmúlta visszatekintő hagyományok egy nem is olyan távoli helyről

Békésszentandrás a Hármas-Körös mentén elterülő, közel 4000 fős nagyközség, Békés megye nyugati kapuja. A szőnyegszövés a településen a háziipari tevékenységben gyökerezik és 1918-tól kezdődően napjainkig a népi iparművészet kiemelkedő termékei

között tartják számon.

A békésszentandrási szőnyegkészítés története az első világháború után indult. Ebben az évben települt a faluba Erdélyből, Székelyudvarhelyről Farkas János és felesége, Strassner Vilma. A házaspár nagyon sok kész szőnyegmintát hozott magával, így kezdetben a békésszentandrási szőnyegek az erdélyi, székely minták domináltak.

Farkas János a település jegyzője lett, felesége pedig a környéken lakó fiatal lányok oktatásával foglalkozott, megtanította őket a műhelyrajzok készítésére és a szabályos csomózásra. Kibérelte a katolikus kör helyiségeit és negyven szövőszéket állított fel.

A falubeli lányok és asszonyok hamar elsajátították az érdekes szőnyegszövési technikákat. A napi 12–13 óra munka fárasztó volt, mégis élvezettel tevékenykedtek, hiszen művészi feladatokat végeztek. A szőnyegkészítés olyan méretekben fejlődött, hogy 1920–1921-ben nagy mennyiségben már a kereskedelem részére dolgoztak az asszonyok a 40 szövőszéken. A Szentandrásom zajló munkának országos híre lett. A központi szőnyegüzem épületét 1924-ben kezdték el építeni, melynek alapítója több budapesti tőkés, vagyis befektető mellett az első világháborúban, Isztambulban katonaként szolgált Bagi Alajos volt. Törökországban az élet fontos tartozékának tekintették az egyszerű emberek által készített szőnyeget, így szeretett bele a hazatérő tiszt az ősidők óta létező szőnyegkészítés művészetébe. Bagi Alajos Törökországból való hazaérkezésekor, 1924. szeptember 27-én alapította meg az üzemszerűen működő Békésszentandrási Keleti Szőnyegipari Részvénytársaságot, 400 dolgozóval. A szőnyeggyárban ekkor francia exportra dolgoztak, török előmunkásokkal.

A perzsaszőnyeg gyártása 1924-ben már olyan magas szintet ért el, hogy a településen készített termékek a keleti szőnyegek legjobbjával is felvették a versenyt és a keletről behozott átlagszőnyeget minden tekintetben felülmúlták. Az európai piacot fokozatosan meghódította a „magyar perzsa”.

Az üzletnek nem tett jót a kirobbanó második világháború. A világégést a szövőszékek és a nyersanyagok a gyár betonpincéjében vésztették át, befalazva. Azonban 1945. február 20-án a szőnyegszövés folytatódott, cérnázó és festő részleggel bővülve.

Az üzem az 1950-es években már mintegy ötven országba exportálta termékeit, elsősorban a perzsaszőnyeget, de nagy keletje volt a torontáli, az erdélyi csíkos és a tabriz szőnyegeknek is.

A nagy kereslet a gyár üzemeltetőit arra készítette, hogy a központi üzemben dolgozókon kívül bedolgozókat is foglalkoztassanak. A településen jelentős számban voltak olyan nők, akik a mindennapi mezőgazdasági munka mellett aktívan - az otthonukban, a gyár számára teljesítménybérért - gyári vagy saját szövőszéken szőttek. Az üzemeltetők ezzel a megoldással nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a családos édesanyák is munkát tudjanak vállalni.

A központosítás természetesen Békésszentandrás sem kerület ki. A Békésszentandrási Szőnyegszövő Háziipari és Népi Iparművészeti Szövetkezet (HISZ) 1951. június 12-én alakult meg Szabados György vezetésével és tizenhat taggal.

Az Érdekes Újság 1957. október 5-i számában az emberek már arról olvashattak, hogy a

békésszentandrásai szőnyeg a világban egyre híresebb.

A szövetség 1972. március 30-án jóváhagyott alapszabálya célul tűzte ki a környék népművészeti és népviseleti formáinak, valamint a színek és a szőnyegminták gyűjtését „a népi iparművészeti hagyományok fennmaradásának elősegítése érdekében”.

A szövöde termékei messzeföldre eljutottak, az óceán túloldaláról is érkezett megrendelés. Francia kastélyok, az angol uralkodóház is a szentandrásai cég partnere volt.

Az 1980-as évek végén a szövetség már 756 főt foglalkoztatott. A központi üzem mellett vidéki részlegek is működtek: Öcsödön, Tizasason és Kunszentmártonban.

A rendszerváltást megelőzően virágzott a szőnyegipar Magyarországon. Sopronban, Kőszegen is gyártottak gépi szőnyeget, Békésszentandrás mellett kézi szőnyeget csomóztak Gyulán, Mezőtúron és Szegeden is.

A rendszerváltás után átalakuló piac a szőnyegszövő cégeket sem kímélte, sorra szűntek meg a hazai gyárak. Kivéve a Békésszentandrásai szövetséget.

A településen igyekeztek alkalmazkodni a piaci igényekhez. A szőnyegszövő megmaradása a szorgos asszonyok mellett Czuczai Ernő érdeme, aki 1979 óta vezette a Szőnyeggyárat, korábban a HISZ elnöke volt. Tárustulajdonosokkal 1994 augusztusában megalapították az Art-Kelim Szőnyegszövő és Kereskedelmi Kft.-t. A korábbi elnök lett a cég vezetője, ügyvezető igazgatója. A Kft. fő tevékenysége továbbra is a kézi csomózású szőnyegek szövése. Figyelembe véve a vásárlói igényeket, egyéb termékeket is gyártottak.

Időközben az ágazat is hullámvölgybe került, de a szentandrásai cég a zuhanást is túlélte.

A 2000-es évek elején még 1,5 és 3,5 milliárd forint között mozgott a magyarországi szőnyeggyártás termelési értéke, amely 2006-tól 2010-ig majdhogynem megtizedelődött – a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatai szerint a 2000-es évek végére mindössze 418 millió forintra zsugorodott az ágazat. A 2010-es mélypont óta azonban fokozatosan és egyenletesen növekszik a magyarországi szőnyeggyártás.

Az ezredforduló után, ahogy más szektorokban, úgy a szőnyegszövésben is megjelent a szakemberhiány. Megszűnt a szőnyegszövő szakmunkásképzés, a legtöbb szakember vagy nyugdíjas, vagy hamarosan az lesz.

Békésszentandrásról az Országháza

Legutóbb júliusban került az érdeklődés kerestűzébe a 100 esztendő szentandrásai szőnyegkészítés, amikor elkészült az Országgyűlés felsőházi társalgójának 21,3x7,3 méteres szőnyege, vagyis Európa legnagyobb kézi csomózású szőnyege, melyet 19 hónapig készítettek. A történet érdekessége, hogy ebből a műhelyből került ki 1970-ben az a szőnyeg, mely a magyar parlamentbe került. 46 év után, 2016-ban úgy döntöttek, hogy a szőnyeget lecserélik, az új elkészítésére kiírt pályázatot pedig a szentandrásai szövöde nyerte el

A fehér keretes, barna alapszínű kártyán varieté táncosnőnek öltözött csinos ifjú hölgyet ábrázolnak különböző, feltekert békésszentandrásai szőnyegek társaságában.

Basic data

Material/Technique:

Papír színes nyomtatás

Measurements:

Events

Published	When	1972
	Who	Magyar Hirdető
	Where	Budapest
Printed	When	1972
	Who	Offset Játékkártyagyár és Nyomda (Budapest)
	Where	Budapest
[Relationship to location]	When	
	Who	
	Where	Békésszentandrás

Keywords

- Advertising
- Carpet
- Trade
- háziipar
- kártyanaptár